

Handläggare

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2019-12-09

Ärendebeteckning
KS 2019/1124

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Kalmar kommuns samrådsyttrande över förslag om tillståndspliktigt insamlingsystem (FTI)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott antar kommunledningskontorets yttrande som sitt och överlämnar det som Kalmar kommuns samrådsyttrande till Förpacknings- och tidningsinsamlingen (FTI) om tillståndspliktigt insamlingsystem.

Bakgrund

Från och med 2021 kommer det att krävas tillstånd av Naturvårdsverket för att samla in förpackningar och tidningar i Sverige. Förpacknings- och tidningsinsamlingen (FTI) vill fortsätta arbetet med att samla in tidningar och förpackningar för att de ska kunna återvinnas och kommer därför att ansöka om att få ett tillstånd. Deras nuvarande tidplan innebär att tillståndet ska sökas i mars 2020.

Inför ansökan sker ett formellt samråd med samtliga kommuner i Sverige. Samrådsvaren från samtliga kommuner ska bifogas ansökan och det blir upp till Naturvårdsverket att göra en prövning om ett tillstånd ska beviljas. Tillståndet är rikstäckande och ska gälla i 10 år.

Joakim Sköldén
exploateringsingenjör

Bilaga
Kalmar kommun – FTI samrådssvar

Kalmar kommuns samråds svar tillståndspliktigt insamlingssystem – FTI

Nedan följer Kalmar kommuns synpunkter på FTIs föreslagna lösning för insamling av förpackningar, uppdelat i underrubriker för att tydliggöra våra ställningstaganden.

KSRR sköter Kalmar kommuns insamling av hushållssopor och en utgångspunkt måste vara att deras befintliga resurser och system ska utnyttjas i så stor utsträckning som möjligt.

Föreslagen lösning för enbostadshus (sopkärl på villatomter)

Bostadsnära insamling av förpackningar på småhustomter innebär vad vi förstått bara ett extra sopkärl för fastighetsägarna vilket vi ser som en positiv service som i normalfallet inte bedöms kräva bygglov eller planändring.

FTIs förslag innebär att endast papper, plast och metall ska samlas in på respektive bostadsfastighet. Glas och tidningspapper ska samlas in i så kallade singelstationer utplacerade var 400e meter inom Kalmar stad. Kalmar kommun motsätter sig den lösningen och anser att samtliga förpackningsslag ska samlas in på respektive fastighet. Läs ”Föreslagen gemensam lösning”.

I Kalmar kommun finns främst i de centrala delarna områden med äldre och historisk bebyggelse där det redan i dagsläget är problematiskt att få plats med det befintliga sopkärl. Att få bygglov för förändringar av hus och plank mm bedöms vara svårt med tanke på den känsliga kulturmiljön i dessa områden.

Ökad tung trafik i småhusområden i form av sopbilar som ska tömma dessa kärl bedöms som ett problem både för infrastrukturen och för miljön. Tömningen av soporna måste ske så att antalet fordon som kör runt och tömmer minimeras, och system för tömning av soporna måste samordnas så att samtliga sopkärl töms på samma sätt. Anpassning av gatunät får inte krävas på grund av den bostadsnära insamlingen.

Föreslagen lösning för flerbostadshus (miljörum)

Många fastighetsägare med flerbostadshus behöver sannolikt uppföra nya eller bygga till sina befintliga miljöhus för att möjliggöra bostadsnära insamling av förpackningar. Ofta saknas ytterligare byggrätt enligt bestämmelser i gällande planer. Många bygglov bedöms behöva prövas med avvikelse mot detaljplan. Även i dessa fall finns möjligheten att överklaga bygglovsbeslut. Sannolikt kan det i ett flertal fall bli en långdragen process.

I de fall då bygglov inte kan ges med stöd av befintliga planer eller genom mindre avvikelser från dessa så skulle det krävas en ändring av den gällande

Kalmar kommun

planen. Att ändra en detaljplan är ett omfattande arbete som kräver personalresurser från kommunen och även vid goda förutsättningar är processen väldigt kostsam för de fastighetsägare som skulle behöva beställa planändringar.

Många olika frågor måste utredas grundligt och kommuniceras med berörda grannar och andra enligt PBLs regler. Ett nytt miljörum i ett befintligt bostadsområde kan innebära oacceptabla störningar för grannar i form av exempelvis buller, nedskräpning, lukt, ljus eller annat. Tillkommande tillfartsvägar för sopbilarna skulle kunna skapa en osäker trafiksituation. Tillkommande hårdgjorda ytor och placeringen av miljöhuset kan förhindra dagvattenhanteringen i området vilket kan kräva omfattande ombyggnationer och mycket stora kostnader för den fastighetsägare som ska bygga miljöhuset. Ledningsflyttar kan också krävas. Andra myndigheter som ska uttala sig om detaljplanen kan också väcka andra frågor som behöver lösas i planområdet vilket gör processen mycket tyngre och oförutsägbart. Under en pågående detaljplaneprocess kan man komma fram till att en detaljplaneändring inte går att genomföra. Upparbetade kostnader ska även i detta fall bekostas av fastighetsägaren. Det kan alltså finnas en risk i att ens påbörja ett detaljplanearbete, och ska då en fastighetsägare tvingas att beställa en detaljplan även om det initialt bedöms svårt att få fram en ny?

Kalmar kommun har för närvarande långa kötider för detaljplanearbeten och en politisk prioritering görs två gånger om året kring vilka detaljplaner som man ska arbeta med. Nybyggnation av bostäder, kontor och industrier samt samhällsviktiga byggnadsprojekt så som skolor och vägar prioriteras normalt. Mindre detaljplaneändringar så som en ändring för att tillskapa ett miljöhus prioriteras med största sannolikhet ej, varför det skulle kunna ta flera år innan ett planarbete kan påbörjas.

För en bostadsrättsförening eller ett fastighetsbolag blir det en stor kostnad att uppföra ett nytt miljöhus. Om en detaljplaneändring krävs för att få bygglov blir det betydligt dyrare, och en planändring kostar i normalfallet mer än att uppföra ett nytt miljöhus.

Problemen för historisk bebyggelse att få tillåtelse att bygga ett miljöhus enligt det som beskrivs under föregående rubrik finns även för flerbostadshus.

Föreslagen gemensam lösning (singelstationer samt ÅVS)

Återvinningsstationerna som idag finns i kommunen används flitigt men ett flertal har flyttats eller tagits bort i närtid på grund av förtätningar i staden där nya hus byggs i befintliga områden. FTI har tidigare framfört att flera ÅVser behöver byggas. Att hitta nya platser till ÅVS är problematiskt. Obebyggda luckor i staden är ofta av intresse för vidare förtätningar, är viktiga för rekreation eller är av andra anledningar olämpliga för att ha en återvinningsstation på. I takt med att staden förtätas blir kvarvarande gröna- och allmänna platser allt mer viktiga för boendemiljön. Kalmar kommun anser därför att ÅVser bör placeras på handelsområden där det finns stora parkeringsytor och många människor rör sig.

Uppförande av kvartersnära singelstationer för glas och tidningar i befintliga bostadsområden enligt FTIs förslag delar samma problem som uppförande av ÅVser. Dessa singelstationer skulle i många, enligt kommunens bedömning, behöva uppföras på allmän plats. Då krävs först ett tidsbegränsat polistillstånd, där kommunen tar betalt för markupplåtelsen, och sedan ett tillfälligt bygglov. Permanent bygglov kan inte ges med stöd av ett polistillstånd, varför man

endast kan få tidsbegränsade bygglov. Då polistillståndet löper ut kan man ansöka om ett nytt sådant. Ett tidsbegränsat bygglov kan dock endast förlängas i 10 år, därefter måste singelstationen eller ÅVSen flyttas på FTIs bekostnad. För att få en permanent placering av en singelstation eller ÅVS krävs att platsen är kvarterersmark och att ett bygglov kan ges med stöd av gällande plan. Kalmar kommun anser att FTI bör fokusera på att få till permanenta singelstationer på mark som är icke- allmänplatsmark.

För att få bygglov måste platsen för insamlingen vara lämplig. I många fall är befintliga kvarter relativt trånga. En singelstation i ett bostadsområde kommer att resultera i ökade mängder av tung trafik utöver den tillkommande på grund av den bostadsnära insamlingen. Många platser kan få framkomlighetsproblem både för vanliga trafikanter och tömningsfordonen. Placeras stationerna utanför gatunätet är risken stor att vi får uppställda tömningsfordon på våra gång- och cykelbanor, eller ett lyftmoment över dessa, som utgör en stor risk för oskyddade trafikanter. Eventuella placeringar av stationer i gatunäten kräver kommunens medgivande.

Information om hur dessa singelstationer kommer se ut saknas. En mängd praktiska detaljer måste också informeras mer om. Hur ofta kommer stationerna att tömmas? Vilken tillsyn sker av FTI? Hur ska stationer utformas med standardmått, belysning, inhägnad etc?

I de fall då kommunen äger kvarterersmark där möjlighet finns att uppföra en singelstation så kommer samma principer för prissättning och andra krav tillämpas som vid upplåtelse av allmän platsmark där polistillstånd krävs.

Samtliga planändringar som krävs för uppförande av dessa singelstationer måste bekostas av FTI.

Kalmar kommun motsätter sig att upplåta mark för att uppföra så kallade singelstationer för glas och tidningar i befintliga bostadsområden för att betjäna både småhus- och flerbostadshusfastigheter. En sådan lösning följer inte förordningens avsikter och gör det svårare för människor att sortera sina paket. För kommunen blir det mycket tillkommande arbete med dessa stationer enligt det som angivits ovan. En singelstation ger upphov till samma problem som en ÅVS för kommunen. Ansvaret läggs på kommunen istället för fastighetsägarna och de boende som enligt förordningen ska sortera sina förpackningar bostadsnära.

Tillsyn av insamlingsplatser

Under införandefasen av den bostadsnära insamlingen får miljömyndigheten på kommunen uppgiften att granska ärenden där fastighetsägare söker om dispens att inte anta FTI:s erbjudande om bostadsnära hämtningsplats. Vilka skäl som ska vara godtagbara är ännu inte klarlagt, men anledningarna kan vara många. Brist på fysisk plats, ekonomisk möjlighet, hinder i form av lukt och buller är några exempel. Tiden för handläggning av dessa ärenden kan eventuellt finansieras med timdebitering för de sökande fastighetsägarna, men om detta inte är möjligt krävs det att FTI bekostar denna arbetsinsats om en självkostnadsprincip för insamlade förpackningar ska följas.

Då antalet insamlingsplatser ökar så kommer med all sannorlighet tillsynsbehovet av dessa att öka i samma grad. Befintliga ÅVS har tillkommit succesivt under lång tid, sedan ca 1995, och dessa är inte bekymmersfria. Problem med

dumpning och nedskräpning finns på befintliga ÅVS och samma problem lär uppkomma på tillkommande singelstationer. De som idag väljer att dumpa fel sorts avfall, grovavfall som möbler, trädgårdsavfall, vitvaror och däck mm på ÅVS kommer att få ännu fler obemannade platser att dumpa sitt avfall på. Och ju fler platser som upplevs som olägenheter av någon, desto fler tillsynsbehov kommer miljömyndigheten få.

Övriga synpunkter

En fråga som måste förtydligas i det formella samrådet är vem det är som föreslår detaljlösningen för en enskild fastighet. Är det FTI eller fastighetsägarna som ska föreslå hur det ska lösas? Ifall fastighetsägaren föreslår en lösning som FTI ej godtar, är det då miljömyndigheten som ska avgöra ifall FTI får anpassa sina fordon/arbetsrutiner för att hämta förpackningarna enligt fastighetsägarens förslag?

Då många fastighetsägare får tillkommande kärl eller måste uppföra nya miljöhus för att uppfylla kravet som ställs i den nya förordningen så ökar risken för olovligt ianspråktagande av kommunal mark och svartbyggen. FTI måste ansvara för att den lösning som tillämpas vid tömning av kärl är lagenlig och kontrollera att behövliga avtal, bygglov eller planändringar har kommit till stånd. Om hämtning av förpackningar sker på ett olovligt sätt måste FTI neka fastighetsägaren att hämta förpackningarna och hitta en annan lovlig lösning.

Sammanfattning

Kalmar kommun är generellt positiva till att framtida insamling av förpackningar ska ske bostadsnära. Genomförandet av detta bedöms dock som problematiskt med stora kostnader för samhället och den enskilde.

Fastighetsägare som tvingas bygga nytt för att kunna hantera insamlingen av förpackningar på sin tomt kan få stora kostnader för att göra det. Om en detaljplan måste ändras så blir det en orimligt stor kostnad för en fastighetsägare att ta. En sådan plan kommer inte heller prioriteras och kan ta år att ändras om det ens går att genomföra.

Kalmar kommun anser att FTIs förslag i många delar är bra, men motsätter sig ett system med kvartersnära singelstationer utan förordar istället att samtliga förpackningsslag ska samlas fastighetsnära.

Om dessa singelstationer måste uppföra bör FTI lägga dessa på kvartersmark för att få till stånd permanenta bygglov. FTI måste också ta ett större ansvar för renhållning av alla deras insamlingsplatser.

Systemet för tömning av tillkommande kärl och insamlingsplatser måste samordnas med idag befintliga system. Förslaget riskerar att resultera i kraftigt ökande trafik med tunga fordon och detta måste minimeras för att begränsa påverkan på miljön och trafiksituationen i staden.

FTI bör placera återvinningsstationer inom handelsområden där konsumenterna handlar många av de förpackningar som sedan måste återvinnas. Det är producenternas ansvar att återvinna förpackningarna och då bör insamlingen av dessa förpackningar i möjligaste mån ske där man handlare säljer producenternas varor.